

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

Årsrapport 2012

1. Innledning – generell omtale

Virksomheten til Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring har også i 2012 vært styrt av føringer nedfelt i to dokumenter:

A. Oppdragsbrevet fra Utdanningsdirektoratet 2012-2013 (med tilleggsoppdrag).

B. NAFOs strategidokument som angir senterets arbeidsmåte gjennom regionale nettverk (hjul) pålagt oss i mandat fra Kunnskapsdepartementet 2004.

A. Det årlige oppdragsbrevet fra Utdanningsdirektoratet

Omtales under punkt 2.

B. NAFOs strategidokument som angir senterets arbeidsmåte gjennom regionale nettverk (hjul) pålagt oss i mandat fra Kunnskapsdepartementet 2004.

Innsatsen i forhold til spredning av kompetanse og nettverksbygging rettes primært inn mot de strategiske leddene i forvaltningen, i opplæringsvirksomheter og ved høyskoler og universiteter. Praksisfeltet innlemmes ved at NAFO arbeider direkte i forhold til opplæringsvirksomheter utpekt av fylkesmannen i hvert fylke. Virksomhetene får et spesielt fokus – de blir fokusvirksomheter. Det finnes fokusvirksomheter innen barnehage, grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring i alle fylker. Disse enhetene samarbeider i regionale nettverk, NAFO-hjulet – hvor også høyskolen/universitetet i regionen inviteres til å delta. Det har i 2012 vært drevet noe mindre omfattende etterutdanning enn tidligere år i samarbeid med instanser i disse nettverkene. Dette grunnet tydeligere føringer fra Utdanningsdirektoratet om at etterutdanning er UH-sektorens ansvar primært, og at innsatsen bør innrettes i større grad på å støtte og bistå denne

sektoren i å øke etterutdanningsvirksomheten i forhold til flerkulturelle spørsmål. Sammen med våre samarbeidspartnere i de regionale nettverkene har NAFO i 2012 gjennomført 88 kurs som fordeler seg slik på de ulike nivåene: 25% barnehage, 53% grunnskole (her har skoleledere og lærere fra videregående opplæring også vært tilstede), 10% videregående opplæring, 4% voksenopplæring, 2% UH og 2% andre (FM, Utdanningsforbundet etc.). Kurs med PPT som spesiell målgruppe utgjør 4% av kursvirksomheten. Totalt omfatter dette ca. 4400 deltakere. I tillegg til dette kommer nettverksmøter i asylprosjektet (skoleledere og tilsatte i asylmottak). Skoleringen som foregår på hjulmøtene, de nasjonale nettverksamlingene for virksomheter på ulike nivåer og de store konferansene NAFO har arrangert, er ikke med i oversikten over. En interessant utvikling det er verdt å peke på, er at selv om etterutdanningsvirksomheten på barnehagefeltet utgjør en mindre andel av den totale kursvirksomheten enn det som er rapportert i forhold til grunnskolen, så har barnehagekursene hatt flere deltakere enn de som er gjennomført for lærere og ledere i grunnskolen (1859 deltakere fordelt på 22 kurs mot 1724 deltakere fordelt på 47 kurs). Dette betyr at kompetanseutviklingen på barnehagenivået har foregått gjennom større samlinger enn på grunnskolenivå, der etterutdanningen sannsynligvis i større grad har vært skolebasert.

Som nevnt i tidligere årsrapporter, har to fylkesmenn sett seg nødt til å trekke seg ut av den rollen de har hatt i NAFOs regionale nettverk. Dette har vært begrunnet i de store oppgavene fylkesmennene har i forhold til å føre tilsyn. I 2012 har imidlertid også disse fylkesmannskontorene deltatt aktivt i asylprosjektet. Dette kan være et signal om at også disse to fylkesmannskontorene kan delta i framtidig utviklingsarbeid på linje med de andre fylkesmennene. På hjulmøtene våre i 2012 har imidlertid situasjonen fremdeles vært at FM ikke har deltatt på møter i de regionale nettverkene. Det er avholdt 19 hjulmøter i 15 fylker i 2012. I tillegg er det avholdt 4 nasjonale nettverksmøter for barnehager, grunnskoler, videregående skoler og voksenopplæring, 2 nettverkssamlinger i skoleiernetttverket for grunnskolene og 2 samlinger for skoleiernetttverket for videregående opplæring.

Det er fremdeles en stor utfordring å nå ut til tilsatte på høgskoler og universiteter. Vi arbeider med dette på tre ulike måter. Vi forsøker å nå ledere og tilsatte i UH-sektoren direkte ved å ha innlegg på personalseminarer de arrangerer og/eller gjennom å invitere oss selv til møter med ledere og tilsatte på høgskoler og universiteter. Vi ser at denne framgangsmåten fungerer best når vi har felles samarbeidsprosjekter med tilsatte i institusjonene. Samarbeid om enkeltprosjekter er derfor en arbeidsform der vi mener å lykkes. Her er det store barnehageprosjektet og KOMPASS- prosjektet (kompetanseutvikling for tospråklige assistenter) gode eksempler. De regionale nettverksmøtene (hjulmøtene) er den tredje kanalen for samarbeid med UH-sektoren. Gjennom disse møtene blir deltakerne, og også UHs representanter, informert om og involvert i ulike tiltak vi setter i gang. På den måten får de UH-tilsatte direkte tilgang til informasjon om de læringsressursene som er utviklet, og som egner seg også til bruk i lærerutdanningene. Dette gjelder ikke minst filmene med praktiske eksempler. Gjennom slike tilnærminger har vi nådd ut til de fleste høgskoler og universiteter, og samarbeidet ser ut til å ha bidratt til kompetanseheving av sektorens tilsatte.

I 2012 startet vi planlegging av et samarbeidsprosjekt med UH-sektoren som skal bli landsomfattende og som bygger på erfaringer fra barnehageprosjektet. UH-sektoren skal i 2012, foreløpig i fire fylker (Finnmark, Nord-Trøndelag, Oppland og Østfold), gjennomføre et skolebasert kompetansehevingprosjekt innenfor flerkulturell opplæring. De regionale nettverkene skal her fungere som referansegruppe for prosjektet, og har deltatt i planleggingsfasen i 2012.

Temaer i kompetanseutviklingen

Temaene i kompetanseutviklingen har primært vært (se ellers eget notat om kompetansebehov levert 11.01):

Overfor barnehager: Lek og læring i flerkulturelle barnehager, språklig og kulturelt mangfold som ressurs, flerkulturelt perspektiv på barnehagens innhold og virksomhet, arbeid med språkstimulering, flerspråklig utvikling og foreldresamarbeid. Overfor grunnskoler: Overganger i utdanningsløpet, grunnleggende norsk og kartlegging av språk- og leseferdigheter, språk- og leseopplæring når norsk er et andrespråk, tospråklig opplæring (læreplanene), språk i fagene, mottak av nyankomne elever, flerkulturelt perspektiv på skolen, mangfold som ressurs i opplæringen, skole-hjem samarbeid og traumer og resiliens.

Overfor videregående opplæring: Overganger i opplæringsløpet, kartlegging og språkopplæring i grunnleggende norsk, vurderingsveiledningen, implementering av § 3.12 i opplæringsloven, hvordan hindre frafall, flerspråklige elever i vgo og hvordan benytte det flerkulturelle mangfoldet i opplæringen.

Overfor voksenopplæringen: Kartlegging og vurdering for læring, familielæring og tilpasset grunnskoleopplæring for voksne.

Arrangering av store konferanser

Avslutningskonferanse i Skole-hjemprosjektet i Alta (70 deltakere).

Avslutningskonferanse for Språkløftet og Utviklingsprosjektet (230 deltakere).

I samarbeid med Utdanningsdirektoratet, Imdi, VOX og FUG arrangerte NAFO seminar for inviterte deltakere om gjennomføring og kompetanseoppnåelse for minoritetsspråklige i skolen (40 deltakere).

Tre avslutningskonferanser i prosjektene KOMPASS og Tospråklig assistanse i barnehagen (se senere) i Oslo, Trondheim og Porsgrunn (ca. 300 deltakere).

Dialogkonferanse i Tromsø. Spredning av erfaringer fra Språkløftet og Utviklingsprosjektet i nord (i samarbeid med Tromsø kommune) (ca 100 deltakere).

Nasjonal konferanse i Bergen i forbindelse med prosjektet Tema morsmål (500 deltakere).

Regional konferanse i Østfold om opplæring av språklige minoriteter, med utgangspunkt i fokusvirksomhetene i fylket.

Konferansen ble gjennomført i et samarbeid mellom alle aktørene i NAFO-hjulet (det regionale nettverket) i Østfold. (170 deltakere).

Film som hjelpemiddel i kompetanseutviklingen

NAFO har fått produsert 32 filmer som gir eksempler på god praksis. Filmene som er laget, spenner over alle nivåer i opplæringssektoren og belyser de mest sentrale temaene for vår spredning av kompetanse (bruk av læreplanene med veiledninger, kartlegging av språk, språkopplæring og språkstimulering, opplæring i fag, inkludering, flerkulturelt mangfold, samarbeid med foreldre mm). Vi ønsker å bruke filmmediet for å dokumentere endringer i praksis, og for å gjøre eksempler til etterfølgelse enklere å tilegne seg og prøve ut selv. I 2012 viser statistikk fra Snøball Film at NAFOs filmer har vært lastet ned (og dermed vært benyttet) 36 144 ganger. Filmen som har vært benyttet mest, er filmen: *Trekantsamarbeid og ordbank*, den er lastet ned 4012 ganger. Denne filmen viser en helt konkret måte lærere som arbeider med samme elevgruppe, kan samarbeide og planlegge en systematisk og tilrettelagt opplæring for elevene. Eksemplet er hentet fra ungdomstrinnet (Gautesete skole i Stavanger).

Arbeid i forhold til å øke brukernes kjennskap til NAFO

Da undersøkelser viste at NAFO var lite kjent i sektoren, utarbeidet senteret en plan for å øke informasjonsinnsatsen. Denne planen er tidligere oversendt Direktoratet. Ett av tiltakene er å gjøre vår hjemmeside mer brukevennlig og å lette tilgjengeligheten. Vi startet derfor arbeidet med å etablere nye hjemmesider gjennom å øke bemanningen med en IKT-ansvarlig på senteret.

Statistikken for besøk på vår nåværende hjemmeside er oppsummert slik fra Informasjonsavdelingen på HIOA:

”Totalt hadde dere 122 590 sidevisninger i løpet av året, forsiden hadde 33 870 sidevisninger. De største kildene for trafikk er Google og direkte trafikk (bokmerker eller brukere som taster inn www.hioa.no/nafo), men det er også en rekke nettstedet som gir trafikk.

Ellers er NAFO-forsiden den 49. mest besøkte på hele hioa.no, det må sies å være høyt. Når det gjelder søk i søkefeltet på HiOAs nettside, er NAFO det 58. mest søkte ordet (493 søk i løpet av året). Ellers var det 10.211 søk på "NAFO" i Google i løpet av året som ledet til klikk på NAFO-sidene.

Sammenlignet med øvrige Google-søk som leder til www.hioa.no ligger NAFO på 16. plass, så det siste tallet er veldig bra.”

Statistikken er vedlagt.

Fokusskoler og priser

To av NAFOs fokusskoler har i 2012 vunnet priser for godt flerkulturelt arbeid:

Fagerlund skole - vinner av Dronning Sonjas skolepris 2012

Oslo VO Sinsen - Vinner av Språkprisen 2012

Vurdering av resultatoppnåelse av arbeidet med etterutdanning og nettverk.

En viktig indikator på resultatopptjening er når det etableres bærekraftige strukturer i kjølvannet av vår aktivitet. Vi legger derfor opp til å få etablert nettverk som andre skal drifte, for eksempel fokusvirksomheter i samarbeid med skole- og barnehageeiere, der NAFO inntar en støttefunksjon. I kjølvannet av NAFOs aktiviteter er følgende nettverk etablert: Fjell skole i Drammen har etablert nettverk med seks andre skoler i kommunen, og fylkeskommunen koordinerer et nettverk mellom alle de videregående skolene i Buskerud. Her er fokusskolen Åssiden ressurskole. I Hedmark koordinerer fokusskolen Fagerlund nettverk av skoler i Ringsaker, og i Hamar, og det er et interkommunalt skole- og barnehageledernetverk i Hordaland (Bergen, Askøy, Sund, Os, Fjell kommune). Det er også et nettverk mellom alle migrasjonspedagogiske kontakter ved alle grunnskolene i Lillehammer. I Rogaland har fokusskolen Gautesete etablert nettverk med andre grunnskoler, og det samme har Vågsbygd skole i Vest-Agder gjort for grunnskoler i fylket. Dette nettverket er avsluttet med et kurs, og det foreligger planer om videreføring. I Nord-Trøndelag har fokusskolen Ørmelen dannet nettverk for 10 grunnskoler med mange minoritetsspråklige elever.

I Tromsø er det et nettverk om flerspråklig opplæring i grunnskole og i videregående opplæring (deltakere er skoleeiere både i videregående opplæring og for grunnskoler, pluss NAFOs fokusskoler). Fylkesmannen i Buskerud, barnehageavdelingen, har laget et nettverk / arbeidsgruppe bestående av FMBu, høgskolen i Telemark, NAFO og representanter for kommuner i Buskerud.

I Telemark har Skien og Porsgrunn godt samarbeid om tospråklig opplæring og kompetanseutvikling av tospråklige lærere.

En annen ting NAFO har kjennskap til, og som er et resultat av nettverksarbeidet vårt, er at fokusvirksomhetene bruker hverandre en del. Blant annet er det flere eksempler på at fokusskoler tar kontakt med andre fokusskoler og reiser på studiebesøk til hverandre. Dette gjelder ikke bare skoler, men også andre fokusvirksomheter. Gjennom deltakelse i skoleeiernettverket, har representanter for skoleeier fått kontakt med andre i tilsvarende stillinger og tar kontakt med hverandre utenom møter i nettverket ledet av NAFO.

Samarbeid med Nationellt Centrum for svenska som andraspråk och SFI og UC2 i København

NAFO har siden 2002 (fra tiden som SEFS) hatt et jevnlig samarbeid med søsterorganisasjonene i Sverige og Danmark, Nationellt centrum för svenska som andraspråk (NC) og Professionshøjskolen UCC. Samarbeidet består i utveksling av faglige erfaringer og forskning i Norden samt bistå på hverandres konferanser og også utvikle og gjennomføre konferanser og kurs i fellesskap.

I 2012 har vi hatt følgende møter med de to sentrene:

20.01.: Møte med Nationellt centrum og noen universiteter i Sverige om satsing på felles konferanse om opplæring av elever fra språklige minoriteter og søknad om Nordplus-midler. Midlene ble innvilget.

31.05 og 1.06 arrangerte NAFO fagseminar med UC2 og NC i Oslo.

1.-2.10: Møte i Stockholm med Nationellt centrum, representanter for utdanning i Finland, Fylkesmannen i Vest-Agder og Trondheim kommune om satsing på felles konferanse om opplæring av elever fra språklige minoriteter, og etablering av nettverk i Norden.

10.-11.12: Møte i Trondheim med Nationellt centrum, representanter for utdanning i Finland, Fylkesmannen i Vest-Agder, Trondheim kommune og Utdanningsdirektoratet om skriving av søknad til Nordisk konferanse om bruk av digitale læremidler og læringsressurser i opplæringen av elever fra språklige minoriteter. UC2 blir med i videre samarbeid om en konferanse, dersom det gis midler gjennom Nordplus. Søknaden ferdigstilles i januar 2013 og frist for innsending er 1.03.2013.

NAFO (og de andre nordiske samarbeidspartene) opplever det som nyttig, stimulerende og en faglig kvalitetssikring å ha et samarbeid rundt flerspråklige og flerkulturelle spørsmål som gjelder opplæring på alle nivåer. Gjennom samarbeidet gis muligheter til en bred faglig, forskningsmessig utveksling, og muligheter til samarbeid om kompetansehevingstiltak i skolesektoren (gjennom bl. annet muligheter til å motta Nordplus-midler).

Lenker til tilleggsinformasjon

Nationellt centrum för svenska som andraspråk: <http://www.andrasprak.su.se/>

Professionshøjskolen UCC i København: <http://www.ucc.dk/>

Samarbeid med de andre nasjonale sentrene:

Vi har hatt møter med Matematikksenteret og Lesesenteret i forbindelse med ungdomstrinnsatsingen, med Fremmedspråkssenteret og Matematikksenteret om felles nasjonal barnehagekonferanse, med Senter for kunst og kultur i opplæringen i forbindelse med utarbeidelse av idehefte og med Skrivesenteret i NOLES-nettverket. Vi har ellers bidratt med skriftlige innspill til Skrivesenteret i forbindelse med ungdomstrinnsatsingen og til Lesesenteret i forbindelse med NY GIV.

2. Felles oppgaver i 2012

2.1 Læreplanrelatert virksomhet

Oppgave
1.1 Bistå direktoratet i justering og videreutvikling av læreplaner for fag i grunnopplæringen (inkluderer også nye valgfag for ungdomstrinnet fra høsten 2012)

1.2 Bidra til utvikling av veiledninger og støttemateriell til læreplaner for de gjennomgående fellesfagene og valgfag for ungdomstrinnet, som skal være tilgjengelig via direktoratets og sentrenes nettsteder
1.3 Bistå direktoratet i implementeringen av reviderte læreplaner i fellesfagene og læreplaner i valgfag med tilhørende veiledningsmaterieell
1.4 Utvikle, systematisere og formidle gratis ressurser og støttemateriell i grunnopplæringen
1.5 Sentrene skal samarbeide med direktoratet om publisering i den nye visningen av læreplaner på www.udir.no
1.6 Sentrene skal bidra i nasjonale satsninger i regi av Utdanningsdirektoratet

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

1.1: En av NAFOs rådgivere har sittet i læreplangruppa som har laget et forslag til revidert læreplan i norsk, og som to andre i gruppa satt han fra 2010 til 2012 i Forum for norskfaget. Samme rådgiver har vært med på å utarbeide forslag til en egen læreplan i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge. Begge læreplanforslagene ble lagt ut på høring 5.12.2012.

En annen av NAFOs rådgivere var med i en av gruppene som utarbeidet et rammeverk for grunnleggende ferdigheter, ferdigheter som skulle tydeliggjøres i læreplanrevisjonen.

NAFO har nedsatt arbeidsgruppe som utarbeider læringsressurser til de nye valgfagene for ungdomstrinnet.

1.2: NAFO har gjennomgått flere veiledninger med hensyn til å ivareta flerkulturelle perspektiver.

1.3: Senteret har et spesielt fokus på veiledninger til læreplanene i grunnleggende norsk og morsmål, og vi informerer om disse på kurs og konferanser, også de eksempelbaserte veiledningene som ligger på nettet. Gjennom drøftinger i våre nettverk innhenter vi fortløpende synspunkter fra sektoren. Arbeid med de andre læreplanene inngår når det arbeides med flerkulturelle perspektiver i opplæringen, for eksempel med andrespråksperspektiv i arbeid med fagene.

1.4: NAFO har utarbeidet en egen plan for utvikling av digitale læringsressurser.

1.5: Senterets medarbeidere følger med på dette arbeidet, men har ikke gjort noe konkret i den forbindelse.

1.6: NAFO bidrar i nasjonale satsinger etter oppdrag fra Direktoratet. Vi blir trukket inn i arbeidet med store nasjonale satsinger, som for eksempel Ny Giv og Ungdomstrinnssatsingen av de sentrene som arbeider med satsingen.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

1.1: NAFO har ikke innhentet systematisk kunnskap om effekter av den reviderte læreplanen i norsk, men har fått positive reaksjoner fra en del brukere. Det er vanskelig å ha noen oppfatning av effekter i sektoren av den egne læreplanen i norsk for elever med kort botid i Norge, da den ikke er tatt i bruk, men ligger ute til høring. Senterets medarbeidere har imidlertid fått mange tilbakemeldinger på at dette var en lenge etterlengtet plan. Vi er av den oppfatning at denne læreplanen vil kunne imøtekomme et stort behov i sektoren. Når det gjelder læringsressurser til valgfagene, har vi foreløpig ikke lagt noe på nettet. Vi har tilsatt en nye medarbeider som har erfaring med arbeidet med nye valgfag, og vi har ønsket å vente med å legge ressursene ut til hun har fått kvalitetssikret dem.

1.2: Effekten av vårt arbeid når vi kvalitetssikrer ulike publikasjoner og veiledninger med hensyn til flerkulturelle perspektiver, vil avhenge, etter vår oppfatning, av om våre innspill blir tatt til følge eller ikke. I dette har vi litt ulike erfaringer.

1.3: Vi har tidligere rapportert om utfordringer sektoren opplever i forhold til læreplanen i grunnleggende norsk, spesielt innenfor videregående opplæring. En eventuell innføring av den egne læreplanen i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge vil sannsynligvis avhjelpe noen av de innrapporterte problemene. Det er fremdeles utfordringer i forhold til vurderingspraksisen for elever som følger læreplanen i grunnleggende norsk, og med læreplanen i morsmål rapporteres det om utfordringer i forbindelse med at den i for liten grad er i bruk.

1.4: Senteret får tilbakemeldinger fra sektoren om at de digitale læringsressursene vi har utarbeidet, blir godt mottatt. Vi arbeider med å digitalisere verktøyene for kartlegging av leseferdighet på 14 språk pluss leserelaterte, kognitive prøver. Disse prøvene benyttes mye både i Norge og i Sverige. Det digitale verktøyet for kartlegging av skolefaglige ferdigheter, beregnet på nyankomne elever i ungdomsalder, benyttes også i Sverige. Vi vurderer utarbeiding av gratis digitale læringsressurser, som et prioritert område for senteret.

1.5: Vi har liten kjennskap til effektene i sektoren av den mye visningen av læreplanene.

1.6: Senteret har inntrykk av at Ny Giv-satsingen har vært vellykket. Vi har også fått gode tilbakemeldinger på forelesninger vi har hatt på samlingene i satsingen. Vi har imidlertid spilt inn til Direktoratet at vi ser fram til en avklaring av NAFOs rolle og tydeligere føringer på hva som forventes av senteret i forbindelse med store satsinger der vi ikke har fått særskilt oppdrag. Dette er nødvendig for å kunne planlegge senterets arbeid.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

ingen

2.2 Fagdidaktisk virksomhet og kompetanseutvikling

Oppgave
2.1 Bidra med støtte og veiledning for å styrke fagdidaktisk virksomhet og utvikling på sentrenes fagområder
2.2 Gi støtte og veiledning til tilbyderne i UH-sektoren om kompetanseutvikling for lærere
2.3 Drifte og lede faglige nettverk mellom universiteter og høgskoler og nasjonale senter

Årsrapport 2012

Beskrivelse av gjennomført aktivitet

2.1: NAFO har bidratt til at det er blitt arrangert 88 etterutdanningskurs fordelt på alle fylker. Flest kurs har det vært på grunnskolens område, deretter følger kurs for barnehagetilsatte, innenfor videregående opplæring og deretter i forhold til voksenopplæring. På kursene har både lærere, ledere, administrativt tilsatte på eiernivåene og PPT deltatt. Det har også vært arrangert 4 egne kurs for PPT i tillegg til kursrekken vi gjennomfører for PPT/tospråklige lærere/spesialpedagoger som eget tiltak. Gjennom møtene i de regionale nettverkene (hjulene) der tilbyderne (UH-sektoren) og brukerne (virksomheter og eiere) drives også støtte og veiledning for å styrke fagdidaktisk virksomhet og utvikling. Det er i 2012 gjennomført 19 møter i de regionale nettverkene. Fire samlinger i de nasjonale nettverkene for virksomheter (fokustreff) på alle nivåer, pluss 4 møter for skoleeiernettverkene har også som målsetting å støtte og veilede for fagdidaktisk utvikling i sektoren. De ulike prosjektene, som det rapporteres på under punkt 3, er også viktige arenaer for veiledning og støtte til sektoren.

2.2: Gjennom våre regionale nettverk (hjulene) og i samarbeidsprosjekter med UH-sektoren, når vi flest UH-tilsatte.

Gjennom møte mellom UH og fokusvirksomhetene, både på de regionale nettverksmøtene og i prosjektsammenheng, gis det støtte og veiledning i forbindelse med kompetanseutvikling for lærere. NAFOs filmer som viser eksempler på flerkulturell opplæring er ressurser som UH-tilsatte benytter i sin undervisning i grunn-, etter- og videreutdanning av lærere.

2.3: På barnehagefeltet driver NAFO et eget nettverk for UH-tilsatte og FM. Det er også etablert en egen samarbeidsgruppe som arbeider i forhold til barnehagefeltet som består av representanter fra alle de nasjonale sentrene.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

2.1: Vi har tro på at nettverkene våre har stor effekt, særlig i de områdene der møtene er godt besøkt.

De nasjonale nettverkene (fokusvirksomheter og skoleeiere) er svært godt besøkt og det gis svært gode tilbakemeldinger på arrangementene. Deltakerne opplever møtene som inspirerende og interessante, og mange har gitt uttrykk for at de føler seg oppdatert faglig etter å ha deltatt på møtene.

De regionale nettverkene fungerer noe ulikt, da kapasiteten blant rådgiverne på NAFO bidrar til at noen nettverk blir tettere fulgt opp enn andre. Vi har derfor sett behov for noen interne organisatoriske endringer, slik at alle nettverkene blir fulgt opp bedre. Det drives mye utviklingsarbeid i de fleste nettverk, og et godt eksempel på et vellykket regionalt nettverksarbeid er Østfold-nettverket, der hjulet arrangerte konferanse i november 2012, der høgskolen hadde gjennomført en undersøkelse på fokusvirksomhetene, og erfaringer fra alle instansene (alle nivåer) ble presentert. Fylkesmannen hadde, i tillegg til høgskolen og skoleeierne og barnehagemyndighetene en sentral rolle i planlegging og gjennomføring av konferansen. Konferansen hadde 170 deltakere fra alle nivåer i opplæringssystemet i Østfold.

2.2: Gjennom aktiviteten i våre regionale nettverk og i prosjekter der UH deltar, er praksisfeltet tungt representert. Denne samhandlingen med praksisfeltet bidrar til at kompetanseutviklingen UH-sektoren utfører, oppleves som relevant for lærere og skoleledere. På den måten vil etterutdanning fra UH-sektoren bli mer etterspurt også innenfor det flerkulturelle feltet.

2.3: Barnehagenettverket mellom UH-tilsatte og FM er svært godt besøkt og tilbakemeldingene fra møtene er positive. Arbeidsgruppa for barnehage mellom sentrene er godt i gang med arbeidet. De har utarbeidet en plan for utviklingen.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

2.3 Dokumentasjon, analyse og forskning

Oppgave
3.1 Kjenne til og bruke relevant kunnskapsgrunnlag som for eksempel evalueringer, studier, statistikk og forskning i sentrenes arbeid for og i sektoren
3.2 Samle, systematisere og spre resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid til sektoren
3.3 Bruke sentrenes kontaktflater i sektoren til systematisk å innhente og dokumentere erfaring med implementering og bruk av læreplaner for fag
3.4 Bidra i forsknings- og analyseoppgaver etter oppdrag fra direktoratet

Beskrivelse av aktivitet

3.1: Rådgiverne holder seg fortløpende oppdatert på forskning innenfor feltet. I stedet for å ha et fast sammensatt faglig rådsorgan, inviterer vi fortløpende forskere (og andre sentrale fagpersoner) til interne temamøter.

Vi har gjennomført temamøter med følgende fagpersoner i 2012:

Monica Lervåg (UiO) om hennes forskning om leseutvikling for tospråklige.

Kari Mari Jonsmoen og Marit Greek (HiOA) om minoritetsstudenter i høgere utdanning.

Trine Hauger (Utdanningsetaten i Oslo) om opplæringstilbud for minoritetsspråklige i Oslo.

Olav Halvorsen (Minority Language Tool).

3.2: Det er etablert ressursider på NAFOs hjemmesider (hioa.no/nafo) der det er lagt ut informasjon om bla. faglitteratur (forskningsrapporter, evalueringer etc.). All kompetanseutvikling vi gjennomfører (på nettverksmøter, på oppdrag fra skoleeier etc.) er forskningsbasert.

3.3: Her avventer vi evt. oppdrag fra Utdanningsdirektoratet.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

3.1: Det er selvfølgelig av avgjørende betydning at rådgiverne på NAFO bidrar med forskningsmessig oppdatert innhold i sin veilednings- og etterutdanningsvirksomhet. Det å finne tid til å lese seg opp og følge med i det omfattende faglige materialet som løpende produseres innenfor feltet, er imidlertid en utfordring. Rådgiverne har et hardt arbeidspress, da NAFO har mange store og tidkrevende prosjekter i tillegg til betjening av det store omfanget nettverk som senteret har etablert. Det har derfor vært en fin måte å bidra til oppdatering på at senterets rådgivere har fått diskutert direkte med forskere (eller andre fagpersoner) som arbeider med spesielt sentrale og aktuelle problemstillinger. Effekter i sektoren er vanskelig å måle, men uansett er det viktig at vi er oppdatert på de sentrale temaene. Dette er jo en kvalitetssikring av etterutdanningen og veiledningsvirksomheten.

3.2: Iht. statistikk (vedlagt) er hjemmesidene våre godt besøkt. Vi arbeider imidlertid kontinuerlig med å holde sidene oppdatert og øke brukevnenligheten. De nye barnehagesidene våre er et godt incitament til å øke kompetansen i sektoren.

3.3: Foreløpig ingen registrert effekt.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

3. Senterspesifikke oppgaver

Oppgaver

Oppgave 1: Fortsatt arbeide med implementering av læreplaner i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter med tilhørende kartleggingsmaterieil i hele grunnopplæringen, med spesielt fokus på videregående opplæring

Beskrivelse av aktivitet

- a) Det er gjennomført 66 kurs der læreplaner er integrert i temaene det arbeides med (se s.2). Det har vært gjennomført egne kurs for tospråklige lærere og skoleledere om læreplanen i morsmål for språklige minoriteter. Kursene har i stor grad vært interkommunale, og oppdragsgivere har vært skoleeiere. Slike kurs har vært gjennomført i Ålesund, Lillehammer, Ski, Rana, Sandnes og Skien, Porsgrunn og Bamble har hatt felles kurs. Ca 200 deltakere, primært tospråklige lærere, men også skoleledere, har deltatt på kursene. Med tanke på at det var 500 deltakere på morsmålskonferansen NAFO gjennomførte i Bergen i november, og ca 3/4 av disse var tospråklige lærere, så mener vi at vi har bidratt med kompetanseutvikling til forholdsvis mange tospråklige lærere i 2012.
- b) Vi har et eget prosjekt i videregående opplæring som vi kaller: **Implementering av nye læreplaner i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter, samt tospråklig fagopplæring og bruk av kartleggingsverktøyet i videregående opplæring.** Prosjektet har i utgangspunkt hatt flere sider. Det har både hatt som mål å dokumentere etablert praksis og egenutvikling av den (Thor Heyerdahl videregående skole, Vestfold og Malakoff videregående skole, Østfold), å dokumentere og videreutvikle praksis (Åssiden videregående skole, Buskerud)) og spre informasjon om arbeidet på skolene som har blitt fulgt i prosjektet. I tillegg har det vært et mål å beskrive generelle nasjonale trekk i implementeringsarbeidet og bidra til at det går lettere.
- Under arbeidet har det blitt stadig tydeligere at implementeringen av læreplanen i grunnleggende norsk og morsmål for språklige minoriteter, tospråklig fagopplæring og bruk av kartleggingsverktøyet må sees i sammenheng med innføringstilbudene som gis nyankomne elever som kommer til Norge i videregåendealder. Som vist i fjorårets rapport, er det først og fremst i innføringstilbud at læreplanen i grunnleggende norsk er tatt i bruk, og bare det gjør det naturlig å se mer helhetlig på slike tilbud. I tillegg er ett av de viktigste målene i prosjektet å spre kunnskap om god praksis, og også i dette spredningsarbeidet er det viktig med en helhetlig tilnærming. Den litt endrede tilnærmingen har gjort at de fylkeskommunale skoleeierne har blitt viktigere samarbeidspartnere og fått en mer framtrædende rolle i prosjektet.
- I 2011 gikk Åssiden videregående skole ut av prosjektet. De hadde da funnet fram til en hensiktsmessig og effektiv organisering av særskilt norskopplæring og kartlegging av elever med svake norskkunnskaper på skolen, samt en god organisering av sitt innføringstilbud. Dette har blitt dokumentert skriftlig av NAFO, og skolen fortalte om sitt arbeid på en nasjonal spredningskonferanse om særskilt språkopplæring og tospråklig fagopplæring i videregående opplæring som NAFO avholdt på Høgskolen i Oslo 6.5. 2011. Selv om skolen er ute av prosjektet, driver den fortsatt spredningsarbeid innenfor Buskerud, og i november dekket NAFO utgiftene da en representant for skolen presenterte erfaringene derfra på et kurs i Harstad for de videregående skolene Sør-Troms.
- Da Åssiden videregående skole gikk ut av prosjektet, var tanken at de skulle erstattes av to andre, Hamar katedralskole og Malakoff videregående skole. Som de andre skolene som har deltatt, er de fokusskoler for NAFO, og begge planla å tilby tospråklig fagopplæring høsten 2012. På Hamar ble det enighet om det på et møte mellom

Hedmark fylkeskommune, Hamar katedralskole og NAFO våren 2012, men interne forhold på skolen gjorde det nødvendig å utsette oppstarten i alle fall med ett år. Malakoff videregående skole tilbyr tospråklig fagopplæring på polsk, somalisk og tyrkisk skoleåret 2012-13.

NAFO hatt fire møter med Thor Heyerdahl videregående skole og Malakoff videregående skole i 2012. Møtene har blant annet blitt brukt til å dokumentere og diskutere praksis. Begge skolene har fortalt om sitt arbeid på nasjonale seminarer eller konferanser i løpet av året. Thor Heyerdahl videregående skole snakket om arbeidet med tospråklig fagopplæring og innføringstilbud på et nasjonalt seminar om gjennomføring og kompetanseoppnåelse arrangert av Utdanningsdirektoratet, IMDi, FUG, Vox og NAFO i samarbeid, et seminar som fokuserte på tospråklig opplæring. Malakoff videregående skole snakket om særskilt språkopplæring og tospråklig fagopplæring på en konferanse som NAFO sammen med NAFO-hjulet i Østfold avholdt i Moss med 170 deltakere 13.11. 6.5. 2011. Også denne konferansen fokuserte på tospråklig opplæring. Blant de andre innleiderne var Gülsen Özdenkoz, Bramhult bydel, og Per Sjøstrand, Fjerdingseskolan, som snakket om flerspråklige elevers opplæring i Borås stad og førsteamanuensis Else Ryen, NAFO / Universitetet i Oslo, som snakket om tospråklighet i fagene og norsk språk i et kontrastivt perspektiv.

Innføringstilbud og elevers rettigheter etter opplæringslovens § 3-12 til særskilt språkopplæring var temaene på samlingen i NAFOs skoleeiernettverk for videregående opplæring i Bergen 23. og 24.10, en samling arrangert i nært samarbeid med Hordaland fylkeskommune. På nettverksmøtet deltok 28 representanter for 16 fylkeskommuner, og det var rom for både informasjon og erfarings- og meningsutveksling. NAFO har løpende kontakt med mange fylkeskommuner om spørsmål knyttet til organisering og ulike former for særskilt språkopplæring og innføringstilbud, og blir invitert til å innlede på ulike nettverkssamlinger og kurs. I 2012 har NAFO innledet på to ulike fylkeskommunale nettverkssamlinger både i Akershus og Oppland, og på ulike kurs og samlinger i Aust-Agder, Vest-Agder, Østfold, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. I tillegg har NAFO direkte kontakt med sine fokusskoler rundt i landet. NAFO henviser ofte til den tospråklige fagopplæringen som foregår på Thor Heyerdahl videregående skole og innføringstilbudet de har, og det er en årsak til at skolen har svært mange besøk både fra enkeltskoler og fylkeskommunale skoleeiere.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

- a) Det er gitt gode tilbakemeldinger på kursene NAFO har gjennomført, ikke minst de for tospråklige lærere.
- b) Resultatene er ulike på ulike felt. Dokumentasjonsarbeidet og utviklingsarbeidet har ikke støtt på vanskeligheter, og informasjon har blitt spredd gjennom nasjonale konferanser, ulike nettverk både for skoler og skoleeiere, kurs og møter i regi av skoler og skoleeiere samt gjennom skriftlig materiale og film finansiert av NAFO. Fokuset har vært på særskilt norskopplæring i ulike former og tospråklig fagopplæring samt på innføringstilbud. Morsmålsopplæring har det

ikke vært mulig å si noe om, da det kan dokumenteres at det ikke blir gitt i ren form i den videregående skolen, dersom man ser bort fra noen få, korte kurs i samband med eksamen i språk det ikke gis opplæring i. Ingen skoler eller skoleeiere har gått ut og sagt at de har planer eller ønsker om å igangsette slik opplæring.

Det tettere samarbeidet med de fylkeskommunale skoleeierne startet da NAFO opprettet et skoleeiernetverk for videregående opplæring i 2011. Det har vært en vellykket strategi både fordi det har gjort det lettere å nå mer systematisk ut til lærere og skoleledere, og fordi det har ført til at NAFO har kommet i direkte dialog med nøkkelpersoner i de fylkeskommunale beslutningsprosessene. Det tettere samarbeidet er av ny dato, men allerede nå er dialogen med mange fylkeskommuner omfattende og betydningsfullt.

Thor Heyerdahl videregående skoles virksomhet er vidt kjent i landet, og mange skoler og skoleeiere har blitt påvirket. I 2013 vil det bli mulig å undersøke effekten av deres innføringsmodell i et femårsperspektiv, og skolen og NAFO er i dialog for å finne en hensiktsmessig måte å gjøre det på.

Det er verdt å merke seg at en del fylker og nettverk ikke har prioritert implementeringsarbeid knyttet til særskilt språkopplæring så høyt i 2012 som i årene før. Det skyldes ikke at de mener at de har kommet i mål i forhold til implementeringen av § 3-12, men heller at de forventes et større implementeringsarbeid i 2013 knyttet til den mulige innføringen av en ny læreplan i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge. En slik læreplan har vært sterkt etterspurt både fra skole- og skoleeierhold, og allerede i 2012 kom de første henvendelsene til NAFO om kurs knyttet til den eventuelle nye læreplanen.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

- a) Ingen
- b) Det er ingen vesentlige avvik i prosjektet, og den justerte strategien gir mulighet for større påvirkningskraft framover. Da Åssiden videregående skole deltok i prosjektet, var NAFO med på å finansiere videreutdanning for en gruppe nøkkelpersoner, men ellers har det ikke kommet krav om kompensasjon av noen art fra skolehold.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

a) Kurs om tospråklighet og tospråklige læreres rolle i den norske skolen – Ålesund kommune

<http://alesund.kommune.no/sub/voksenopplaringen/aktuelt/860-kurs-om-tospraklighet-og-tospraklige-laereres-rolle-i-den-norske-skolen>

Tospråklig opplæring – kompetansedag – Sandnes kommune

<http://www2.minskole.no/minskole/fbu/pilot.nsf/article/Tospr%E5klig-oppl%E6ring---kompetansedag?opendocument&u=Forside>

Oppgave 2 – Tema morsmål

Beskrivelse av aktivitet

Produksjon av læringsressurser og lignende: Det er til sammen blitt produsert 704 artikler på nettsidene i løpet av 2012. De er fordelt slik på de ulike språkredaksjonene: Arabisk 57, dari 63, norsk 77, persisk 24, polsk 82, russisk 125, somali 76, tamil 63, tyrkisk 24 og urdu 108.

Referansegruppe:

Det har blitt opprette en referansegruppe for TM bestående av skolelederne i samarbeidskommunene og prosjektledelsen fra NAFO. Referansegruppen har hatt to møter i løpet av året, hvor det redaksjonelle arbeidet, språkkonferansen osv. har vært drøftet.

Markering av morsmålsdagen 21. februar:

NAFO deltok på feiringen av morsmålsdagen på Saupstad skole i Trondheim, se lenke.

Samarbeid med Matematikksenteret:

Tema morsmål har fått tillatelse fra Tema modersmål til å oversette nettressursen Mattebegrepp, som finnes på 21 språk, til norsk. I forbindelse med dette arbeidet har vi samarbeidet med Matematikksenteret. Ressursen er ferdig produsert og vil bli publisert våren 2013.

Møter med skolelederne og språkredaksjonene:

NAFO har gjennomført møter med alle skoleledere og språkredaksjoner, der kontrakter og arbeidet med sidene er gjennomgått.

Samarbeids- og planleggingsmøte med Skolverket i Stockholm.

NAFO hadde samarbeidsmøter med Skolverket/Tema modersmål i mai og desember 2012.

Workshop for alle språkredaksjonene:

Det er gjennomført en todagers workshop i Oslo for alle språkredaksjonene. Det videre pedagogiske arbeidet med produksjon

av artikler på de respektive språksidene ble vektlagt her.

Eablering av en ny redaksjon:

Det ble i juli etablert en persisk redaksjon. Redaksjonen driftes av NAFOs persisktalende medarbeider i samarbeid med en persisktalende tospråklig lærer.

Konferanse for Tema modersmål og Tema morsmål:

NAFO var i år arrangør av den årlige samarbeidskonferansen for redaksjonene og skolelederne fra både Sverige og Norge. Konferansen ble holdt på Hurdalssjøen Kurs- og konferansesenter den 6.-7. september, med 85 deltagere. Også her var det fokus på faglige foredrag og utveksling av redaksjonelt arbeid.

Nasjonal konferanse:

Referansegruppen foreslo å prøve ut en ny modell for organisering av språkkonferansene, nemlig å ha en todagers konferanse, der den første dagen er felles for alle og dag to er språkvis konferanser. Den ble avholdt 19.-20. november i Bergen. Den første dagen hadde 500 deltakere, både tospråklige lærere og assistenter, lærere, førskolelærere, barnehage- og skoleledere, foreldre og andre interesserte. Det var også deltakere fra Sverige og Danmark. Den andre dagen besto av åtte språkvis konferanser for tospråklige lærere og tospråklige assistenter, med totalt 200 deltakere.

Tema morsmål – barnehage

Produksjon av læringsressurser: Det har fortløpende blitt lagt ut fortellinger, sanger, rim og regler på de ulike språksidene. Det har også blitt produsert aktuelle artikler om flerspråklighet og morsmålets rolle for barn, deres familier og for samfunnet.

Samarbeid med kommuner:

Det er etablert kontakt med tre kommuner, Bergen, Porsgrunn og Skien, som jobber systematisk med tospråklig assistanse. Porsgrunn og Skien har også deltatt i to av NAFOS andre barnehageprosjekter dette året, KOMPASS og Tospråklig assistanse i barnehagen. NAFO inviterte representanter for barnehagemyndighet med ansvar for de tospråklige assistentene i disse kommunene til å delta på den årlige samlingen for redaktører og skoleledere for både Tema morsmål og Tema modersmål. NAFO har hatt samarbeidsmøter med kommunene og drøftet utviklingen av sidene og hvordan de enkelte kommunene kan bidra i arbeidet. Kommunene og de tospråklige assistentene bidrar både med å formidle stoff til de ulike språksidene og til å presenterer metodiske opplegg for hvordan barnehager kan benytte Tema morsmål sine barnehagesider i sitt flerspråklige arbeid. NAFO publiserer stoffet. Bergen kommune har valgt ut en av de tospråklige assistentene til å jobbe spesielt med Tema morsmål. Vedkommende vil få opplæring i publiseringsverktøyet på Tema morsmål. Hun vil i samarbeid med barnehagen hun jobber i, arbeide med Tema morsmål, knyttet til barnehagens ordinære planer. I de andre kommunene er

alle de tospråklige assistentene aktivt med å formidle stoff til barnehagemenyen på de ulike språkene.

Flyer:

Det er laget en flyer om Tema morsmål for både barnehage og skole. Den er trykket opp i 800 eksemplarer og distribuert på flere av NAFOs konferanser, bl.a. den nasjonale Tema morsmålskonferansen 19.-20. november.

Veiledningsmateriell:

Det er laget og publisert veiledningsmateriell og artikler både for foreldre og barnehager. Veilederen Barn i flerspråklige familier er revidert og kalles nå Informasjonshfte Barn i flerspråklige familier. I løpet av 2013 vil den bli oversatt til Tema morsmåls ulike språk og publisert på de ulike språksidene.

Morsmålsdagen:

NAFO ved Tema morsmål-barnehage deltok på morsmålsdagen i bydel Grünerløkka, på et fellesarrangement for alle barnehagene i bydelen med fortellerstunder på fem språk. Det ble laget en reportasje om arrangementet som ble publisert på nettsidene.

Lydfiler: Det er etablert et samarbeid med Fortellerhuset for å produsere lydfiler med fortellinger på følgende språk: Arabisk, somali, urdu og tamil. Det vil være profesjonelle fortellere og musikere involvert i arbeidet. Lydfilene vil bli lagt ut våren 2013.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Tema morsmål har i tidsrommet juli til desember hatt 29 890 besøkende på nettsiden, hvorav 21 073 har vært unike besøkende. Dette gir et gjennomsnitt på ca. 5000 treff i måneden. Vi har statistikk fra og med juli, da vi lenket sidene til Google Analytics. Tallene fra denne perioden viser en jevn økning i antall brukere, (juli 847, august 3107, september 5540, oktober 6685, november 8044 og desember 5667). Tema morsmål besøkes hovedsakelig av brukere i Norge og Sverige, men vi har også en viss andel av brukere fra land der Tema morsmål-språkene er representert, som Iran, Polen, Afghanistan og India.

NAFO vurderer den jevne økningen av brukere av Tema morsmål å være i tråd med våre målsetninger. Vi tror at denne jevne økningen henger sammen med en stadig utvikling av kvaliteten på sidene, og at siden stadig blir bedre kjent for barnehager, skoler og foreldre. En gjennomgang av statistikken viser at det er færre brukere i helgene, noe som helt klart tyder på at sidene benyttes i forbindelse med barnehage- og skolearbeid.

De tekniske aspektene ved arbeidet fungerer nå godt og redaksjonsmedarbeiderne får veiledning etter behov. Vi har dette

Året derfor fått et større fokus på de pedagogiske aspektene ved publisering av læringsressursene. NAFO har dette året etablert rutiner for regelmessig publisering av stoff på norsk på hovedsiden, der det vektlegges et innhold som kan være interessant for både foreldre, barnehage- og skolefolk.

Vi vurderer samarbeidet med Skolverket og Tema modersmål som svært verdifullt. Vi har en meget fruktbar faglig dialog som bidrar til en stadig utvikling av sidene.

Den nasjonale konferansen har bidratt til å gjøre sidene mer kjent i sektoren. De språkvise konferansene har bidratt til å styrke nettverkene blant de tospråklige lærerne og assistentene fra de ni ulike språkene, noe som kan styrke det videre arbeidet for redaktørene. Tilbakemeldinger fra deltagerne viser at det er særlig denne gruppen som var meget fornøyd med konferansen.

Vesentlige avvik (også økonomiske):

Ingen vesentlige avvik fra planer og budsjett.

Lenker til tilleggsdokumentasjon:

Nettsiden: www.morsmal.no

Morsmålsdagen: <http://morsmal.no/index.php/no/1640-saupstad-skole-i-trondheim-feirer-morsmalsdagen>
<http://morsmal.no/index.php/no/1657-morsmalsdagen-grlokka-2012>

Samarbeidskonferanse med Tema modersmål: <http://morsmal.no/index.php/no/2057-tema-morsmal-konferanse-pa-hurdalsjoen-6-7-sep-2012>

Nasjonal konferanse: <http://morsmal.no/index.php/no/konferanser2/2404-stor-oppslutning-pa-den-nasjonale-konferansen-for-tema-morsmal>

Oppgave 3 – Bistå Direktoratet i oppfølgingen av NOU 2010:7 Mangfold og mestring, blant annet gjennom oppdragsbrev 31-11 om strategi for informasjons- og veiledningsarbeid på minoritetsfeltet, oppdragsbrev 39-11 om innføringstilbud.

Beskrivelse av aktivitet

NAFO har bistått Direktoratet under utforming av strategi for informasjons-og veiledningsarbeid på minoritetsfeltet (31-11) og med gjennomføring av oppdragsbrev 39-11 om innføringstilbud. NAFO har bistått Utdanningsdirektoratet i utarbeidelse av veiledning for innføringstilbud og i beskrivelsen av eksempler i eget dokument.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

NAFO har fått positive tilbakemeldinger på veilederen som er utarbeidet, men det er ikke foretatt systematisering av erfaringene. Det er for tidlig å si noe om effekten av veilederen og eksempelsamlingen.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

Oppgave 4: Prøve ut ulike modeller for foreldresamarbeid (jf. Oppdragsbrev 52-08 fra Kunnskapsdepartementet til Utdanningsdirektoratet).

Beskrivelse av aktivitet

Aktivitet i 2012 er gjennomføring av Nasjonal konferanse på Rica hotell i Alta 8.02.12. Det var 68 deltakere på konferansen.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Prosjektet ble avsluttet i 2011, og rapport til Utdanningsdirektoratet 2011 beskriver resultat og aktivitet.

Skolene har evaluert prosjektene ved hjelp av spørreundersøkelser til elever og foreldre, samt intervjuer og faktiske observasjoner av foreldredeltakelse og – involvering i elevenes læringsarbeid.

Det er høy grad av måloppnåelse, og tiltak igangsatt i prosjektperioden som viste positiv effekt på deltakelse, involvering og positive læringsresultater, er nedfelt som praksis ved skolene.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Rapport fra prosjekt 2009-2011:

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/NAFO/Hjem-skole-samarbeid.-Rapport-fra-prosjekt-2009-20112>

Filmer:

Skole-hjemsamarbeid i grunnskolen: Verdensmester´n i Larvik: <http://www.skoleipraksis.no/flerkulturell-opplering/filmer/skole-hjem-samarbeid-i-grunnskolen/>

Samarbeid om lesing: Tøyen skole: <http://www.skoleipraksis.no/flerkulturell-opplering/filmer/samarbeid-om-lesing/>

Skole-hjemsamarbeid på videregående trinn: Strømmen videregående skole: <http://www.skoleipraksis.no/flerkulturell-opplering/filmer/skole-hjem-samarbeid-pa-videregaende-trinn/>

Oppgave 5 – a) KOMPASS (kompetanseheving) for tospråklige assistenter i barnehage) b) Prosjekt tospråklig assistanse i barnehagen

Beskrivelse av aktivitet

a) Kompass – kompetanseheving for tospråklige assistenter i barnehagene

Kunnskapsdepartementet har gitt NAFO midler til å sette i gang kompetansehevingstiltak rettet mot tospråklige assistenter i barnehagene, i samarbeid med tre høgskoler. Prosjektet er et ledd i å følge opp NOU:7 2010 *Mangfold og mestring*, der det foreslås tiltak for å styrke kompetansen hos flerspråklige assistenter i barnehagen. Tiltaket bygger på Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) sin KOMPASS-modell. NAFO har samarbeidet med Høgskolen i Telemark (HiT) og Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH) i tillegg til HiOA.

Målgruppen for kompetansetiltaket er tospråklige assistenter som er ansatt etter statlige tilskuddsmidler i barnehagen eller assistenter/fagarbeidere som har flerspråklig bakgrunn. NAFO har presisert i invitasjonen til kommunene at tilbudet ikke bare er for tospråklige assistenter knyttet til den statlige tilskuddsordningen, men også assistenter og fagarbeidere med minoritetsspråklig bakgrunn. Hensikten er å få deltakere som kan gi tospråklig assistanse til flerspråklige barn, og som kan bidra til å utvikle flerspråklige og flerkulturelle læringsmiljøer i barnehagene.

Antall deltakere totalt: 106

HiT: 27 deltakere fra Porsgrunn, Skien, Tønsberg, Røyken, Re, Lardal, Nedre Eiker, Kongsberg, Larvik.

HiOA: 2 x 30 deltakere fra Oslo, Bærum, Lørenskog, Eidsvoll, Nannestad, Ås, Vestby, Askim og Fredrikstad.

DMMH: 19 deltakere fra Trondheim kommune.

Prosjektet startet opp høsten 2010 og ble avsluttet våren 2012.

HiOA startet KOMPASS 16 høsten 2010 som ble avsluttet i november 2011. KOMPASS 17 startet opp høsten 2011 og ble avsluttet i mai 2012.

HiT startet opp KOMPASS i august 2011 og avsluttet i juni 2012.
DMMH startet opp KOMPASS høsten 2011 og avsluttet i juni 2012.

NAFO har ledet prosjektgruppen som har bestått av tre av NAFOs medarbeidere, faglig ansvarlige for KOMPASS på de tre høgskolene og representanter fra etterutdanningsenhetene ved studiestedene. Det har vært to prosjektmøter i løpet av 2011 og ett møte i 2012. Prosjektgruppen deltok også med egen sesjon på FOU i Praksis 2012. I samarbeid med høgskolene og fylkesmennene har NAFO arrangert tre regionale konferanser i forbindelser med KOMPASS. I Telemark var det 250 deltakere, i Oslo var det 160 deltakere og i Trondheim var det 120 deltakere.

Fylkesmennene i de tre regionene har bistått i arbeidet med å rekruttere deltakere fra kommuner der det er flerspråklige assistenter.

Høgskolen i Oslo og Akershus:

HiOA har lang tradisjon med å tilby KOMPASS til kommunene i fylket. Høgskolen satte i gang KOMPASS 16 høsten 2010 og KOMPASS 17 høsten 2011. I denne runden har midler fra KD gjort at høgskolen i samarbeid med NAFO har gitt disse kursene uten deltakeravgift. Fra Oslo og Akershus har dette ført til svært stor interesse for kursene og ventelister med deltakere. Kurset har også deltakere fra Østfold (Askim og Fredrikstad). 30 deltakere fra KOMPASS 16 avsluttet kurset i november 2011. Av disse kan det nevnes at en deltaker allerede høsten 2011 (før kurset var avsluttet) begynte på førskolelærerutdanningen. En av deltakerne har bakgrunn i Rom-befolkningen.

Høgskolen i Telemark:

Høgskolen startet opp kurset med samlinger i august 2011 og avslutter i juni 2012. Høgskolen har ikke tilbudt KOMPASS tidligere, men er nå svært positive til denne kursmodellen. De opplever at deltakerne er engasjerte og delaktige, og at kurset fører til økt kompetanse og endret praksis i barnehagene.

Dronning Mauds Minne Høgskole:

Høgskolen startet opp kurset med samlinger i august 2011 og avslutter i juni 2012. Det var en del utfordringer knyttet til rekruttering av deltakere til oppstart av kurset. Dette hadde både med strategier for rekruttering i fylket og kommunen å gjøre, og det at kurset var ukjent for barnehagene i området. Høgskolen gjennomførte med 19 deltakere. Høgskolen har ikke tilbudt KOMPASS tidligere, men er svært positive til denne kursmodellen. De opplever at deltakerne er engasjerte og delaktige, og at kurset fører til økt kompetanse og endret praksis i barnehagene.

b) Pilotprosjekt om tospråklig assistanse i barnehagen

NAFO fikk midler fra Kunnskapsdepartementet (KD) for å gjennomføre et pilotprosjekt om tospråklig assistanse i barnehagen. Prosjektet er et ledd i å følge opp NOU:7 2010 *Mangfold og mestring*, der det foreslås flere tiltak for å styrke språkutviklingen til flerspråklige barn i barnehagen.

Målet for prosjektet har vært *å vise hvordan tospråklig assistanse kan bidra til å styrke flerspråklige barns norskspråklige ferdigheter i barnehagen, og å styrke barnehagens språkmiljø.*

Prosjektet omfatter 5 barnehager i fire kommuner: Oslo (Gamle Oslo og Søndre Nordstrand), Askim, Porsgrunn og Skien. Barnehagene som er valgt ut, har hatt deltakere i KOMPASS ved HiT eller HiOA. Tre av barnehagene er NAFOs fokusbarnehager.

Prosjektet startet i august 2011 og ble avsluttet i juni 2012. HiOA og HiT har vært involvert som kompetansetilbydere overfor de deltakende barnehagene. HiOA har dokumentert prosjektet.

I august 2011 ble det holdt oppstartmøte for prosjektledere (en fra hver barnehage) og representanter for barnehagemyndigheten i kommunene som har deltatt. Barnehagene har utarbeidet lokale mål og beskrivelser av prosjekter, og har gjennomført utviklingsprosjekt i henhold til prosjektets mål som er rapportert til NAFO. NAFOs medarbeidere har bistått barnehagene med veiledning og kompetanseutvikling, og har deltatt på prosjektmøter, personalmøter, nettverkssamlinger og fagdager for barnehagene. Høgskolene har bidratt med kompetanse på personalmøter og fagdager for barnehagene. I februar 2012 deltok prosjektgrupper fra de fem barnehagene, barnehagemyndigheten i de fire kommunene og faglærere fra HiOA på et todagers fagseminar som NAFO arrangerte.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

a) Høgskolene rapporterer at de gjennom KOMPASS har fått økt kunnskap og innsikt i barnehagenes behov for kompetanse i flerspråklig og flerkulturelt arbeid. Deltakerne på KOMPASS har også hatt stort utbytte av kompetansetiltaket, og mange har gjennomført kurset med studiepoeng. Kurset rekrutterer også deltakere til å søke barnehagelærerutdanning. Prosjektet har også bidratt til økt samarbeid mellom NAFO og de involverte høgskolene. Se egen [rapport](#) og [film](#) fra prosjektet. NAFO vurderer at det er av stor betydning at flerspråklige assistenter i barnehagene får økt sin barnehagefaglige kompetanse og får tydeliggjort sin rolle i barnehagen. Dette er i tråd med deltakernes og faglærernes tilbakemeldinger (se rapport og film).

Denne kursmodellen involverer deltakernes arbeidsplass og kan dermed bidra til å øke kompetansen om flerkulturelt og flerspråklig arbeid i barnehagene.

Høgskolene vurderer at det er hensiktsmessig at det er egne kurs for assistenter med flerspråklig bakgrunn. De opplever at deltakerne er mer aktive i diskusjoner, både i grupper og i plenum, enn flerspråklige studenter i ordinære klasser der det ofte er få flerspråklige i forhold til majoritetsspråklige. NAFO mener derfor det er behov for videreføring av kompetansetiltaket, både på de høgskolene som allerede har vært involvert og å sette i gang tilsvarende kompetansetiltak på andre høgskoler/universiteter.

b) Prosjektet er gjennomført med egne delprosjekter i fem barnehager. Arbeidet er dokumentert i rapport fra HiOA og med filmen [Skal vi leke butikk? Tospråklig assistanse i barnehagen](#), og kunnskaper og erfaringer fra prosjektkommunene er presentert på tre regionale konferansene høsten 2012. Dette har vært et spennende og nyttig prosjekt. Det har vært interessant å se hvordan de ulike kommunenes organisering av tospråklig assistanse gir ulike metoder og vilkår for tospråklig arbeid i barnehagene. I Skien og Porsgrunn er tospråklige assistenter ansatt på de statlige tilskuddsmidlene og er organisert inn under en egen avdeling i kommunen, der det blir gitt faglig veiledning og kompetanseheving. I Askim og Søndre Nordstrand bydel ansettes flerspråklige assistenter i grunnbemanning, og ikke på de statlige tilskuddsmidlene. I Søndre Nordstrand benyttes tilskuddsmidlene til språkpedagog. Bydel Gamle Oslo har noen tospråklige assistenter ansatt på tilskuddsmidler, og mange er ansatt i ordinære stillinger. Det er NAFOs inntrykk at Skien og Porsgrunn profiterer på en organisering av tospråklig assistanse i kommunen. NAFO vurderer at dette gir økt kvalitet på tospråklig assistanse for flerspråklige barn, og bedre samarbeid mellom tospråklige assistenter, barnehagelærere og ledelsen i barnehagen.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

a) Prosjektet skulle vært avsluttet høsten 2011, men ble avsluttet våren 2012. Dette er fordi HiT og DMMH trengte tiden til å tilpasse studieplanen og få denne godkjent i høgskolestyrene. Det var også mere tidkrevende å rekruttere deltakere i de nye områdene, enn det var i Oslo og Akershus.

b)ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

a)

[Prosjektbeskrivelse](#)

[Rapport](#)

[Film](#)

b) NAFOs [Prosjektbeskrivelse](#)

[Dokumentasjonsrapport](#) fra HiOA

[Film](#)

Oppgave 6 - Følge opp resultatene fra *Språkløftet* og *Utviklingsprosjektet* gjennom spredning av gode eksempler fra modellutvikling i de deltakende kommunene.

Beskrivelse av aktivitet

Språkløftet og Utviklingsprosjektet var to prosjekter som gikk fra 2007 til 2011. Ni kommuner deltok i prosjektene (Bærum, Drammen, Fredrikstad, Oslo – med fem bydeler, Skedsmo, Skien, Stavanger, Tromsø og Trondheim).

Hensikten med *Språkløftet* var å fremme gode språk- og norskerferdigheter.

Tiltaket inkluderte også foresatte. Viktige elementer i intensjonen med *Språkløftet* var å bidra til en god sammenheng mellom barnehage og skole, og å fremme samarbeidet mellom de involverte aktørene.

Utviklingsprosjektet i skoler med mer enn 25 % minoritetsspråklige elever var en tilskuddsordning der formålet var å stimulere skoler med høy andel minoritetsspråklige elever til "på en god måte å håndtere de spesielle utfordringene som disse skolene har, og å bedre elevenes utbytte av opplæringen og dermed resultatene deres" (Strategiplanen s. 29).

De to prosjektene ble avsluttet i 2011 og det ble holdt avslutningskonferanse 26. og 27. mars 2012 på Høgskolen i Oslo og Akershus. I løpet av 2013 vil NAFO arbeide med å spre resultater og gode eksempler fra de to prosjektene til andre kommuner.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Senteret er av den oppfatning at arbeidet har bidratt til utvikling av nye arbeidsmåter og organisatoriske strukturer i de fleste av de deltakende kommunene. For øvrig har Telemarksforskning – Notodden evaluert prosjektene. Rapporten finner man her:

<http://www.udir.no/Tilstand/Forskning/Forskningsrapporter/Telemarksforskning/Sprakloftet-og-Utviklingsprosjektet/>

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Det er laget to filmer fra Språkløftet, en fra Belset barnehage i Bærum og en fra Åssiden skole i Drammen. Lenker til filmene:
<http://www.skoleipraksis.no/flerkulturell-opplering/filmer/sprakloftet-i-baerum-kommune/>
<http://www.skoleipraksis.no/flerkulturell-opplering/sprakloftet-i-drammen-kommune/>

Hver av de ni kommunene som deltok i prosjektene har laget sluttrapporter. I tillegg har NAFO laget en samle-rapport, Sammen om språk, som viser til gode eksempler fra kommunene. Disse nevnte rapportene finner man på NAFOs hjemmeside under prosjekter: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/NAFO/Prosjekter-Tiltak>

Oppgave 7 - Videreføre implementeringen av de ulike kartleggingsverktøyene som senteret har utarbeidet. Direktoratet vil gi nærmere føringer i eget brev.

Beskrivelse av aktivitet

Målgrupper for tiltaket har vært FM, skole- og barnehageeiere, ledere, (tospråklige) lærere, spesialpedagoger på skolene og rådgivere i PPT. En noe revidert kursmodell med mer intensiv kursing og veiledning av deltakerne hver for seg, er prøvd ut i Ålesund kommune:

- 29.02, 1.03 og 09.03 Kurs for PPT, ca 30 stk.
- 28.02. og 16.04. veiledning PPT
- 01.11 og 02.11, 22.11 kurs for tospråklige lærere: 19 første dag, og 9 stk videre på samarbeidskurs
- 13.12. felles kurs PPT, spes.ped og tospråklige lærere, 35 stk;
- siste kursdag, felles kurs, med evaluering 17. januar 2013.

03.02. og 23.03. 2012 Nettverk PPT Østfold, kompetanseheving og veiledning. 5 stk

18.10. Lillehammer kommune: Heldagskurs for fokusvirksomheter, lærere, rådgivere i PPT og representant fra kommunen.

Ca 90 deltakere. Det er levert:

- Eget notat til Udir ang prøvene for kartlegging av leseferdighet, levert 14.12.2011
- Eget brev samarbeid med svenske skolemyndigheter, levert 03.01.2012
- Eget notat kognitive (leserelaterte) prøver til bruk for PPT, tospråklige lærere og spesialpedagoger, levert: 23.05.2012.
- Eget notat rapport om samarbeidskurs kompetanseheving, levert 21.06.2012

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Det er kommet mange positive tilbakemeldinger så langt, både fra kurset i Ålesund, nettverket i Østfold og den ene dagen i Lillehammer. Lillehammer kommune uttrykte at de etter en dags felles kurs, var svært interesserte i å kunne gå videre med et implementeringskurs for PPT, spesialpedagoger og tospråklig lærere. Det kommer forespørsler til NAFO med ønsker om kurs med tema kartlegging og utredning av flerspråklige elever fra enkeltkommuner og nettverkene i fylkene. Samarbeid med Sverige ser nå ut til å bli formalisert. Forslag til kontrakt er sendt til Specialpedagogiska Skolmyndigheten. Ansvarlig fra NAFO bidrar i referansegruppe i Stockholm. Målet for denne gruppa er å utgi prøvene som kartlegger leseferdighet på forskjellige morsmål i Sverige.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Ingen

Oppgave 8 – a)Følge opp og videreføre arbeidet med prosjektet Taterfolket – fra barn til voksen.

b)Følge opp satsningene i regjeringens handlingsplan for rom.

Beskrivelse av aktivitet

a) Arbeidet bygger på erfaringer fra prosjektet ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH): Taterfolket – fra barn til voksen. Prosjektet ble avsluttet 2009.

Videreføringen har vært en todelt satsing. DMMH med prosjektet; «Taterkultur i barnehage til skole» og HiST om etablering av et nettsted for bruk i skole og barnehage of slutføring av arbeid med IKT.

Etablering av nettsted

Prosjektansvarlig ved Høgskolen i Sør-Trøndelag var sykemeldt en lengre periode i vårhalvåret og ble i etterkant tatt ut i streik. Det ble derfor innvilget utsettelse av ferdigstilling av nettside til 31.12.12. Nettstedet er nå etablert under domenenavnet <http://www.tater-romani.info/> Det er avholdt et møte i nettredaksjonen og det har vært mailkontakt i redaksjonen om nettstedets innhold og utforming.

Slutføring av arbeidet med IKT

Prosjektansvarlig ved Høgskolen i Sør-Trøndelag har sluttført arbeidet med IKT i opplæringen på skole og i reiseperioder. Det har vært kurs med en skole i Ålesund, samt besøk hos dem. Denne skolen skal inngå i en referansegruppe til arbeid med nettstedet.

Prosjektet «Taterkultur i barnehage og skole»

DMMH har hatt ansvaret for videreføring av prosjektet «Taterkultur i barnehage og skole» Prosjektet var i vårhalvåret knyttet til en skole og fire barnehager i Hedmark fylke, i Ringsaker og Elverum kommuner. I høsthalvåret gjennomførte fire barnehager i Skien kommune prosjektet. Det har gjennom hele prosjektperioden vært et nært samarbeid med Glomdalsmuseets tatersamling og Taternes Landsforening (TL). Prosjektet har hatt fokus på formidling av taternes historie og kulturelle uttrykksformer i barnehage og skole, samt samarbeid med foreldre og overgang barnehage og skole. I skolen har det vært opplegg på 1. og 7.trinn.

Prosjektet har vært presentert på NAFOs regionale nettverksmøter: 8.2, 29.3 og 25.4. og i samling for NAFOs fokusbarnehager 8.2.

Spredningsarbeid

Både HiST og DMMH har deltatt i NAFOs regionale samlinger, hjulmøter, for å spre informasjon om taternes situasjon i skole og barnehage.

b) NAFO har en god dialog med samarbeidspartene i de ulike prosjektene. Tiltak 7 i handlingsplanen er til vurdering i Oslo kommune. NAFO har et medansvar i følgende tiltak i planen, men Oslo kommune er hovedaktør:

Tiltak 1: Utvikle voksenopplæringsprosjekt for unge voksne rom i regi av Oslo kommune

Tiltak 4. Informasjon til majoritetssamfunnet om rom

Tiltak 7. Tilbud om barnepass i tilknytning voksenopplæringstilbudet for unge voksne rom i Oslo

Tiltak 8. Rekruttering av rombarn til barnehagen

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

a) Det er etablert et nytt nettsted med domenenavn: <http://www.tater-romani.info/>

Avsluttet prosjekt ved fire barnehager og en skole i Hedmark, våren 2012, samt fire barnehager i Skien kommune høsten 2012.

Fortsatt kunnskaps- og holdningsarbeid i barnehage og skole har sin berettigelse.

Det gir en god spredningseffekt at NAFOs ulike nettverk, både regionalt og på opplæringsnivå, kan benyttes til å tilføre kompetanse om taternes situasjon i utdanningssammenheng. Det har vært viktig for prosjektet ved DMMH å kunne benytte NAFOs fokusbarnehager som prosjektbarnehager.

B)I beskrivelsen under henvises det til ulike tiltak i handlingsplanen for rom:

Tiltak 1.

Prosjektet er godt ivaretatt av Skullerud VO. NAFO har kontakt med Skullerud VO om prosjektet og mottar også rapporter.

Tiltak 4.

Informasjonsmaterieil om nasjonale minoriteter er under ferdigstilling. Materieilet ble presentert av Utdanningsdirektoratet i «Kontaktforum for nasjonale minoriteter» 1.11.12. Foreningene for de nasjonale minoritetene ble i møtet gitt anledning til innspill på materieilet.

Det er kontakt med Skullerud VO om å prøve ut romanes-sidene på nettstedet "Tema morsmål" / de svenske nettsidene til bruk i Norge og evt inngå et samarbeid om å videreutvikle disse i samarbeid mellom norsk og svensk rom.

Tiltak 7

NAFO har initiert en dialog med Oslo kommune om et samarbeid om barnepass knyttet til voksenopplæringen. En arbeidsgruppe leverte en rapport med anbefalte tiltak 15. desember 2011. Tiltak er drøftet med KD, FAD, Utdanningsdirektøren i Oslo og Akershus og med Oslo kommune. NAFO avventer en avgjørelse fra Oslo kommune.

Tiltak 8

Dette tiltaket henger nøye sammen med tiltak 7, og arbeid med tiltaket avventes til tiltak 7 kan realiseres.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

Prosjektansvarlig ved Høgskolen i Sør-Trøndelag var sykemeldt en lengre periode i vårhalvåret og ble i etterkant tatt ut i streik. Det ble derfor innvilget utsettelse av ferdigstilling av nettside til 31.12.12

Lenker til tilleggsdokumentasjon

a) <http://www.tater-romani.info/>

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/NAFO/Barnehage/Synliggjoring-av-mangfold>

b) <http://modersmal.skolverket.se/romani/>

Oppgave 9- Tilby veiledning, kompetanseheving og nettverksbygging til kommuner hvor det etableres omsorgssenter eller mottak for barn og unge asylsøkere. Jf. Oppdragsbrev 35-10 fra KD til U-dir.

Beskrivelse av aktivitet

Oppdraget har hatt tre hovedområder: 1) *Veiledning og informasjon*, 2) *Etablere nettverk mellom kommuner og asylmottak og omsorgssentre* 3) *Utvikle og gjennomføre kompetansehevende kurs i alle regioner*
Fra og med januar 2010 til og med juni 2012 har NAFO utviklet og gjennomført tiltak innenfor de tre hovedområdene. NAFO har hatt jevnlig interne møter og reflektert over og vurdert innhold, tiltak og framdrift i gjennomføringen av oppdraget. Videre har deltakerne på nettverkssamlinger og kurs gitt skriftlige og muntlige tilbakemeldinger på innhold, relevans og gjennomføring. Resultater fra 2010 -2011 er beskrevet i rapport til Utdanningsdirektoratet i rapport for 2011. Videre er endelige resultater beskrevet i sluttrapport fra prosjektet. Lenke nedenfor. Våren 2012 gjennomførte NAFO sju regionale kompetansehevingskurs og nettverkssamlinger de påfølgende dagene. Nettverkssamlingene var en videreføring av samlingene i 2011, og innholdet speiler ønsker og behov framsatt av deltakerne høsten 2011. Program er beskrevet i sluttrapporten (lenke nederst på siden).

Interne samarbeidsmøter i NAFO om framdrift og gjennomføring av prosjektet:

4.01., 06.02., 13.03., 7.05., 12.06..

Nettverkssamlinger ble gjennomført:

Region vest, 6. mars 2012 på Hotell Scandic Bergen City. 21 deltakere hvorav: 9 fra mottakene, 1 fra IMDi, 1 fra UDI, 1 fra Norsk Folkehjelp, 3 representanter fra skoleetaten, 1 fra læringscenter, 2 fra Fylkesmannen i Hordaland, 1 fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og 2 fra NAFO.

Region Nord, 19. april 2012 på Rica hotell i Bodø. 20 deltakere; 9 av 12 asylmottak, 8 av 12 kommuner.

Region Nord, 25. april 2012 på Radisson Blu hotell i Tromsø. 10 deltakere fra 4 av 11 asylmottak og 3 av 11 kommuner.

Region indre Østland og region Oslo og Akershus, 13. april 2012 på Litteraturhuset i Oslo. 38 deltakere fra 11 asylmottak, 2 omsorgssentre, 8 kommuner, 5 skoler, Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Østfold, KD og Regionalt ressurscenter om Vold, Traumatisk stress og Selvmordsforebygging (RVTS).

Region sør, avlyst grunnet lav påmelding. Nettverkssamlingen ble slått sammen med kurs. Beskrives senere.

Region midt-Norge 27. april 2012 på NOVA kurs- og konferansesenter i Trondheim. 25 deltakere fra 8 skoler, 5 asylmottak, representanter fra 3 kommuner, Utdanningsdirektoratet.

Kompetansehevingskurs

I forbindelse med nettverkssamlingene våren 2012, arrangerte NAFO kurs i sju regioner. Målgruppa for kursene var lærere, skoleledere, rådgivere, PPT og andre fagpersoner. Nettverket (skoleeiere, ansatte i omsorgssentre og asylmottak) ble også invitert til kursene og ble oppfordret til å delta begge dager. Kursinnholdet er beskrevet i sluttrapporten (lenke nedenfor). Kursene ble gjennomført:

Region Vest, 5. mars 2012 på Hotel Scandic Bergen City. 34 deltakere på kurset hvorav: 11 fra mottakene, 11 lærere, 1 IMDi, 1 UDI, 2 skoleetaten, 2 PPT, læringscenter, 3 Fylkesmannens utdanningskontor, 3 fra NAFO.

Region indre Østland og region Oslo og Akershus, 12. april 2012 på Litteraturhuset i Oslo. 51 deltakere personer fra 11 skoler, 5 asylmottak, 2 ppt-kontor, 5 kommuner, RVTS, Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Buskerud, Fylkesmannen i Østfold og KD.

Region Nord, 18. april 2012 på Rica hotell i Bodø. 35 deltakere.

Region sør, 19. april 2012 på Tyholmen hotell i Arendal. 20 deltakere fra 6 skoler, 5 kommuner, 3 mottak, PPT, Bufetat og Fylkesmannen i Aust-Agder.

Region Nord, 26. april 2012 på Radisson Blu hotell i Tromsø. 25 deltakere.

Region midt-Norge, 26. april 2012 på NOVA kurs- og konferansesenter i Trondheim. 35 deltakere fra 8 skoler, 6 asylmottak, representanter fra 3 kommuner, UDI, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Utdanningsdirektoratet.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Nettverkene beskrevet i denne rapporten har som målsetning å styrke kompetansen blant mottaksledere og representanter for skoleetaten i kommunene knyttet til arbeidet med barn i asylmottak. Tilbakemelding NAFO har fått fra deltakere på nettverkssamlinger gjennomført i prosjektperioden, har vært at det er et behov for denne type nettverk og at det er et ønske om at det fortsatt inviteres til samlinger. Det vil være et mål at nettverkene får til gode diskusjoner og blir vitale møtesteder som inspirerer og bidrar til kompetanseheving på tvers. Kommunene må selv definere hvilke behov de har for samarbeid og hvordan de kan dra nytte av hverandres erfaringer.

Når det gjelder kompetansehevende kurs, viser tilbakemeldingene NAFO har fått, samt NAFOs refleksjoner og erfaringer, at det fortsatt er behov for kompetansehevende kurs om opplæring av barn og unge i asylmottak. Tilbakemeldingen på avholdte kurs var at innholdet var svært nyttig og relevant, og at det var behov for å bruke mer tid på de ulike temaene.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

ingen

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Sluttrapport for prosjektet Opplæring av barn og unge asylsøkere: <http://www.hioa.no/Om-HiOA/NAFO/Barn-og-unge-asylsoekere>

Oppgave 10 - Ha ansvaret for forvaltningen av stipendordningen for minoritetsspråklige lærere.

Beskrivelse av aktivitet

Årlig utlyses stipend til minoritetsspråklige lærere for utdanning som gir formell kompetanse for undervisning i skolen. NAFO forvalter stipendordningen i samarbeid med skoleeierne.

Morsmålslærere/tospråklige lærere uten formell kompetanse for undervisning i skolen kan innvilges stipend for å gjennomføre utdanning som fører fram til godkjent formell kompetanse for undervisning i skolen. Tilbudet gjelder lærere som underviser på andre morsmål enn norsk, samisk, dansk, svensk, engelsk, fransk og tysk.

Stipend kan innvilges for å gjennomføre studier som tilfredsstillt krav til utdanning for personer som skal tilsettes i undervisningsstilling. Dette omfatter for eksempel videreutdanning med sikte på å få godkjent allmennlærer- eller faglærerkompetanse – for eksempel påbygging til en tospråklig bachelorgrad.

Stipendordningen omfatter ikke påbygging på allerede godkjent lærerutdanning. Et unntak er at det er adgang til å bygge ut faglærerutdanningen i morsmål til ordinær faglærerutdanning eller grunnskolelærerutdanning.

Hvert enkelt stipend er på kr 100 000 for 60 studiepoeng eller kr 50 000 for 30 studiepoeng. Stipendet er personlig og i utgangspunktet skattepliktig. Dersom videreutdanningen ikke gjennomføres, skal stipendmidlene tilbakebetales.

Søknad om stipend skal rettes til skoleeier, det vil si kommunen, fylkeskommunen eller privatskoleeier, via skolens ledelse innen 15.mars hvert år. Det er skoleeier som prioriterer og innstiller søkere og sender søknad til NAFO innen 15.april hvert år.

Før utgangen av mai, får skoleeierne svar på sine søknader om stipendmidler fra NAFO, og det er skoleeiers plikt å informere sine stipendsøkere om utfallet.

Skoleeierne rapporterer i løpet av høstsemesteret for hver stipendmottaker de har fått tilsagn for, og sender deretter faktura på tilsagnsbeløpene, som eventuelt blir justert etter rapporteringen i løpet av høsten, til Høgskolen i Oslo og Akershus, NAFO innen 1.desember.

Senterets vurdering av måloppnåelse og effekter

Pr.20.desember 2012 er det gitt tilsagn for 2012 på en samlet sum på kr. 7.891.666 – til 119 stipendmottakere hos 56 skoleeiere

Pr.20.desember 2012 er det gitt framtidige tilsagn for årene
2013: kr.4.625.000 – til 69 stipendmottakere hos 42 skoleeiere
2014: kr. 2.400.000 – til 36 stipendmottakere hos 27 skoleeiere
2015: kr. 600.000 – til 10 stipendmottakere hos 10 skoleeiere

Det totale tallet for innrapporterte fullførte utdanninger i perioden 2004 – 20.desember 2012 er 340 (hvorav 24 sluttrapporter er kommet inn høsten 2012)

NAFO vurderer det som tilfredsstillende at det i en 8-årsperiode er 340 fullførte utdanninger, et snitt på 41 utdanninger pr.år.

Vesentlige avvik (også økonomiske)

I budsjettåret 2012 ble det innrapportert 24 fullførte utdanninger, men det ventes 17 sluttrapporter i løpet av vårsemesteret 2013 – og dersom disse 17 faktisk fullfører, vil snittet innen et studieår komme opp i årssnittet på 41.

I brev til aktuelle kommuner i mai 2012, ba NAFO om sluttrapporter for stipendsaker som ble avsluttet i 2011. Pr. desember 2012 mangler sluttrapportering fra 10 kommuner for i alt 11 stipendmottakere. Disse skal pures i løpet av vårsemesteret 2013.

Dersom disse 11 faktisk har fullført, vil dette resultere i totalt 51 sluttrapporter i løpet av studieåret 2012/2013.

Lenker til tilleggsdokumentasjon

Stipendordningen for 2012 ble publisert på NAFOs nettsted:

<http://www.hioa.no/Om-HiOA/NAFO/Stipend-minoritetsspraaklige-laerere>